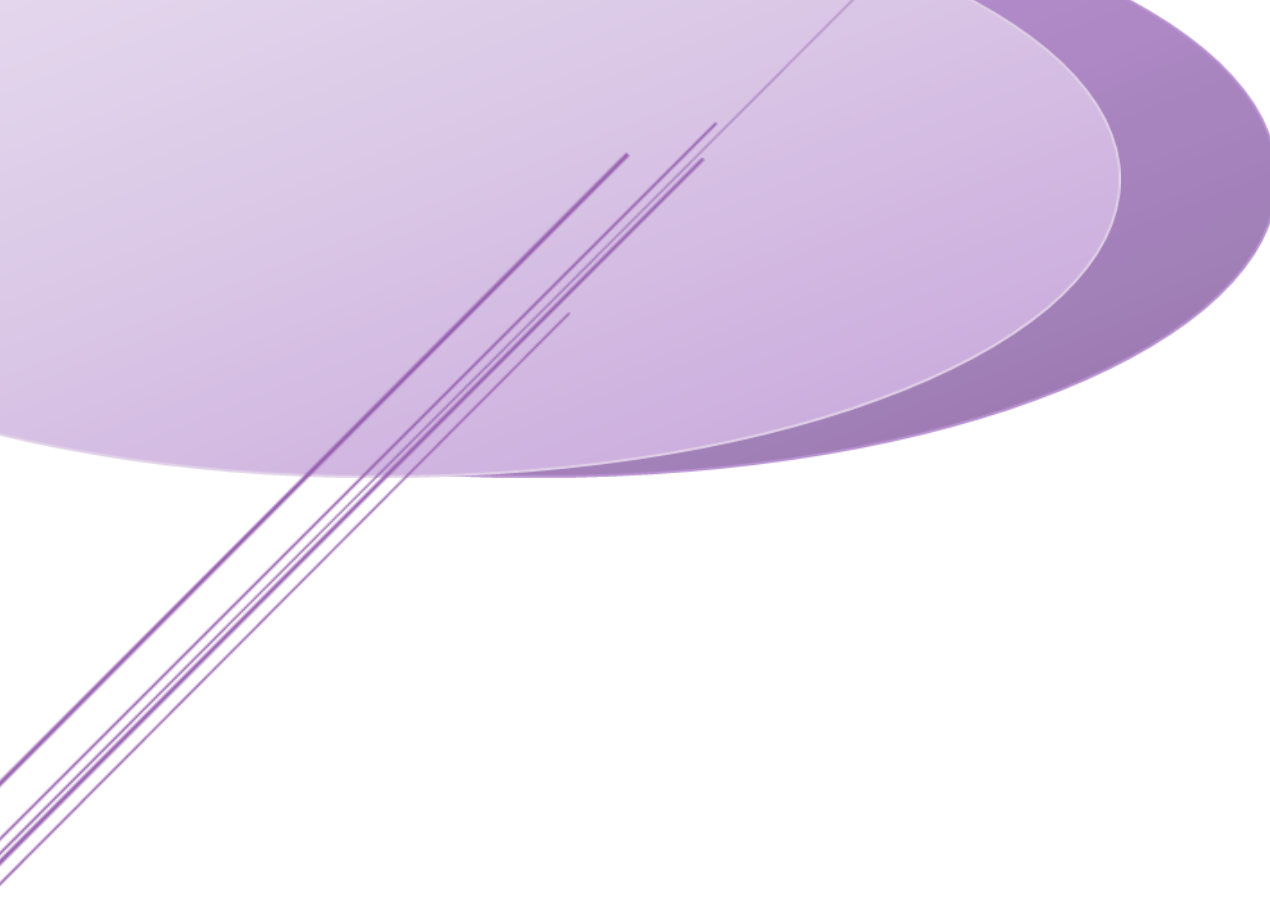

MAATSCHAPPELIJKE EN FINANCIËLE IMPACT

van langdurig thuiszitten op gezinnen

Dit rapport brengt de directe, indirecte en langetermijngevolgen van onderwijsuitval voor zowel gezinnen als de samenleving in kaart. Het maakt zichtbaar welke maatschappelijke en financiële kosten onderwijsuitval met zich meebrengt, waaronder kosten die vaak buiten beeld blijven.

Petra de Blok

onderwijsaffaire@gmail.com

COLOFON

- Titel: Maatschappelijke en financiële impact van langdurig thuiszitten
- Auteur: Petra de Blok
- Redactie: Sara Stegen
- Vormgeving: Petra de Blok
- Afbeeldingen: AI (Gemini)
- Jaar van uitgave: 2026

Met dank aan Jeanette Hautus voor het kritisch meelezen van dit rapport.

©2026 Petra de Blok ~Onderwijsaffaire

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder voorafgaande toestemming.

Samenvatting voor beleidsmakers – In één oogopslag

Aanleiding

Langdurig thuiszitten is niet uitsluitend een onderwijsprobleem. Wanneer een kind langdurig geen passend onderwijs ontvangt, heeft dit ingrijpende gevolgen voor zowel het gezin als de samenleving. De maatschappelijke en financiële impact blijft echter grotendeels buiten beeld. Veel van de kosten worden namelijk niet geregistreerd binnen de huidige onderwijs- en zorgsystemen, omdat zij direct voor rekening komen van individuele gezinnen.

Kernbevindingen

- Naar schatting zitten ongeveer **70.000 kinderen en jongeren** langer dan drie maanden thuis zonder passend onderwijs.
- De maatschappelijke kosten van langdurig thuiszitten verschuiven van het onderwijs naar gezinnen, gemeenten, de zorg en de sociale zekerheid.
- Ouders verliezen inkomen, bouwen minder pensioen op en raken vaker overbelast.
- Zonder tijdige ondersteuning nemen de zorgvraag en de maatschappelijke kosten verder toe.
- Investeren in vroegtijdig maatwerk voorkomt hoge maatschappelijke kosten op de langere termijn.

Illustratieve maatschappelijke impact

Op basis van het in dit rapport uitgewerkte rekenvoorbeeld bedragen de totale maatschappelijke kosten in het illustratieve vijf-jaar-scenario ongeveer €400.000. In het scenario waarin binnen drie maanden passende ondersteuning wordt georganiseerd, bedragen de doorgerekende kosten ongeveer €129.000. Het verschil is €271.000. Deze bedragen zijn beleidsmatige scenario-uitkomsten op basis van expliciete aannames en bandbreedtes; zij zijn geen gemeten gemiddelde kosten per thuiszittend kind of gezin en mogen niet naar de landelijke populatie worden geëxtrapoleerd.

Centrale conclusie

Dit rapport laat zien dat de vraag niet is óf investeren in passende ondersteuning geld kost, maar hoeveel de samenleving betaalt wanneer die investering uitblijft. Langdurig thuiszitten leidt tot een verschuiving van kosten naar andere publieke domeinen én naar de getroffen gezinnen zelf, terwijl tegelijkertijd waardevol menselijk potentieel verloren gaat. Tijdige, integrale ondersteuning is daarom niet alleen maatschappelijk noodzakelijk, maar ook economisch verantwoord.

Inhoudsopgave

Samenvatting voor beleidsmakers – In één oogopslag.....	2
Doel van dit rapport:	4
Methodologie.....	5
Inleiding & Probleemstelling	5
De Sociale en Psychologische Impact op het Gezinsleven	6
Diepgaande Analyse van de Financiële Gevolgen	8
Maatschappelijke Kosten & Systeemkosten	9
Uitgebreid kostenmodel: De 5 pijlers.....	10
Verdiepende Casusvergelijking	13
Aanvullende maatschappelijke en economische effecten.....	15
Praktijkcasus (illustratief)	16
Samenvatting voor beleidsmakers.....	17
Aanbevelingen voor Beleid en Praktijk.....	18
Slotwoord	20
Literatuur en bronnen	20
Bijlage A – Toelichting kostenramingen.....	23

Maatschappelijke en financiële impact van langdurig thuiszitten op gezinnen

1. Doel van dit rapport:

Met dit rapport brengen wij de directe, indirecte en langetermijneffecten van onderwijsuitval voor zowel het gezin als de maatschappij in kaart.

Het rapport maakt de verborgen maatschappelijke en financiële kosten van onderwijsuitval inzichtelijk.

Het doel is om beleidsmakers, onderwijsinstellingen en gemeenten te voorzien van een realistisch kostenmodel dat de noodzaak van preventie en tijdige interventies onderbouwt en daarmee de basis vormt voor effectiever beleid en gerichte investeringen.

In Nederland zitten naar schatting **70.000 kinderen en jongeren** langer dan drie maanden thuis en volgen **280.000 kinderen** geen volwaardig onderwijs.¹

Onderzoek in opdracht van het ministerie van OCW naar de definitie en omvang van thuiszitten laat zien dat de huidige registraties de problematiek aanzienlijk onderschatten.²

Waar het maatschappelijke en politieke debat zich hoofdzakelijk richt op de juridische leerplicht, onderwijsachterstanden en de administratieve verhoudingen binnen samenwerkingsverbanden, blijft de impact op het gezinsleven buiten beeld.

Wanneer een kind niet meer naar school kan, treedt er een dominosysteem in werking welke het gehele gezin ontwricht. Dit rapport toont aan dat langdurig thuiszitten niet enkel een onderwijsprobleem is, maar een meervoudig sociaaleconomisch vraagstuk.

¹ Balans, "Thuiszitters tellen 2024" (9 december 2024)

² KBA Nijmegen / Ministerie van OCW, "Beter zicht op verzuim" (eindrapport 2025)

De financiële schade voor gezinnen kan door inkomensverlies, het moeten inkopen van particuliere zorg en het inzetten van juridische bijstand oplopen van tientallen duizenden tot honderden duizenden euro's.

Doordat deze kosten nergens systematisch worden geregistreerd, ontstaat de illusie dat thuiszitten een 'gratis' of budgettaire neutrale situatie is voor scholen, samenwerkingsverbanden en de overheid, terwijl de werkelijke rekening bij de gezinnen en de toekomstige samenleving wordt neergelegd.

2. Methodologie

Dit rapport is opgesteld op basis van een combinatie van wetenschappelijke literatuur, beleidsrapporten, maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA's), openbare onderzoeksrapporten en praktijkervaringen van gezinnen met langdurig thuiszittende kinderen.

De beschreven financiële gevolgen zijn opgebouwd uit:

- directe kosten voor gezinnen;
- indirecte kosten door inkomensverlies;
- maatschappelijke kosten voor zorg, onderwijs en sociale zekerheid;
- langetermijncosten als gevolg van verminderde arbeidsparticipatie en verlies aan menselijk kapitaal.

Waar exacte landelijke registraties ontbreken, zijn indicatieve beleidsmatige kostenramingen gebruikt. Deze zijn gebaseerd op bestaande onderzoeken en gangbare kosten binnen de Nederlandse zorg-, onderwijs- en socialezekerheidsstelsels. Het illustratieve rekenvoorbeeld in hoofdstuk 9 is nadrukkelijk bedoeld als beleidsmatig scenario en niet als weergave van een individueel gezin.

3. Inleiding & Probleemstelling

3.1 Achtergrond en de kloof in beleid

Het Nederlandse onderwijsstelsel rust op de verplichting tot passend onderwijs.³ Ongeacht de medische of pedagogische aanleiding: zodra het onderwijs er niet in slaagt een passende plek te bieden, ontstaat een vacuüm dat directe en grote financiële consequenties heeft voor zowel het gezin als de overheid.

3.2 De rolverschuiving binnen het gezin

Zodra de schooldeur sluit, verschuift de volledige opvang- en begeleidingstaak naar het thuisfront. Ouders vervullen plotseling meervoudige en vaak strijdige rollen:

- **Mantelzorger & Hulpverlener:**
24/7 opvang, nabijheid en emotionele regulering bieden.
- **Onderwijsdeskundige & Docent:**

³ Passend onderwijs is geregeld in de Wet passend onderwijs en de Leerplichtwet 1969.

Zelf proberen het lesaanbod vorm te geven of digitaal onderwijs te begeleiden.

- **Casemanager & Administrator:**

Het navigeren door de bureaucratie van gemeenten, wijkteams, samenwerkingsverbanden en jeugdhulpverleners.

- **Juridisch Belangenbehartiger:**

Het voeren van bezwaarprocedures, gesprekken met leerplicht en geschillencommissies. Het bezichtigen van andere scholen of locaties.

4. De Sociale en Psychologische Impact op het Gezinsleven

4.1 Ouders: Chronische stress en rollenconflicten

Langdurig thuiszitten veroorzaakt bij ouders chronische fysieke en mentale overbelasting, met een direct verhoogd risico op ziekteverzuim en inkomensverlies. Doordat ouders voortdurend thuis aanwezig moeten zijn om escalaties en crisissituaties op te vangen, ontstaat een permanente zorgbelasting die de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt ernstig beperkt.

- **Psychische belasting:**

Angst voor de toekomst van het kind, schuldgevoel, uitputting en depressieve klachten komen veel voor bij ouders van langdurig thuiszittende kinderen. De voortdurende zorgbelasting, de onzekerheid over de toekomst en langdurige conflicten met instanties kunnen leiden tot klachten die passen bij burn-out, trauma gerelateerde stress of langdurige psychische overbelasting. Deze langdurige belasting beperkt niet alleen het dagelijks functioneren, maar kan zich na verloop van tijd ook uiten in chronische lichamelijke klachten, zoals slaapproblemen, vermoeidheid, hoofdpijn en andere stressgerelateerde gezondheidsproblemen.

- **Institutioneel wantrouwen:**

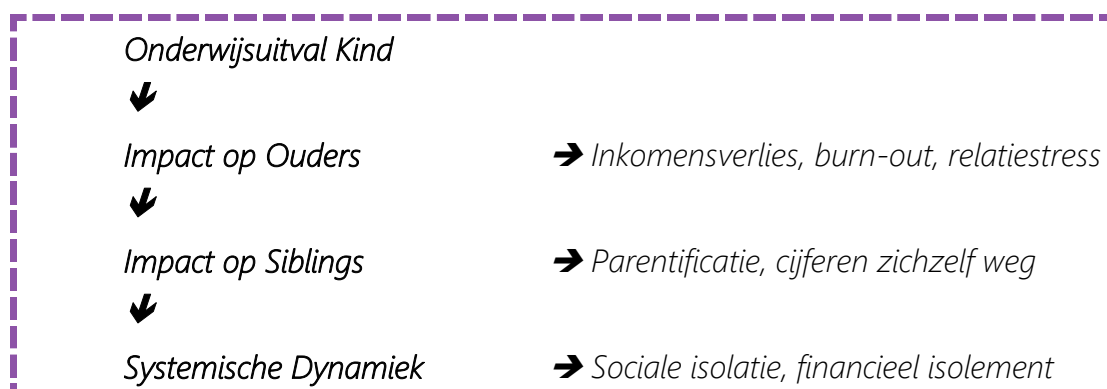
Het langdurig moeten strijden voor passende ondersteuning, gecombineerd met complexe procedures, wisselende verantwoordelijkheden en beperkte invloed op besluitvorming, kan leiden tot een afname van het vertrouwen van ouders in onderwijs-, zorg- en overheidsinstanties. Veel gezinnen ervaren dat zij voortdurend moeten aantonen welke ondersteuning nodig is, waardoor de relatie met betrokken organisaties onder druk komt te staan.

- **Relatiedruk:**

Onderzoek wijst erop dat langdurige zorgbelasting en chronische stress het risico op relatieproblemen vergroten. Het combineren van intensieve zorgtaken, financiële onzekerheid en voortdurende gesprekken met verschillende instanties legt een zware druk op de gezinsrelaties. Het scheidingspercentage onder ouders van kinderen met een complexe ondersteuningsbehoefte of langdurige onderwijsuitval ligt aanzienlijk hoger dan het landelijk gemiddelde (SCP & Nivel).

Recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau bevestigt dit beeld. Het aantal zwaarbelaste mantelzorgers in Nederland is gestegen naar ongeveer 600.000 op een

totaal van 5,5 miljoen (volwassen) mantelzorgers. Ouders van kinderen met een beperking worden daarbij expliciet genoemd als een van de zwaarst belaste groepen, met vaak een zorgbelasting van 15 uur of meer per week. Deze cijfers benadrukken dat langdurig thuiszitten niet alleen het kind raakt, maar het functioneren en welzijn van het gehele gezin onder druk zet.

4.2 Broers en zussen ('Siblings'): De 'vergeten' groep

De impact op broers en zussen binnen het gezin wordt in onderzoek en beleid vaak over het hoofd gezien. Specifiek onderzoek naar siblings van langdurig thuiszittende kinderen ontbreekt grotendeels; onderstaande signalen zijn afgeleid uit bredere literatuur over gezinnen met een intensieve zorgvraag en uit praktijkervaringen, en zijn niet los te zien van de onderliggende zorgsituatie van het kind.

- **Parentificatie:**
Broers of zussen kunnen al op jonge leeftijd volwassen taken- en zorgverantwoordelijkheden op zich nemen om ouders te ontlasten, een patroon dat breder bekend is uit onderzoek naar mantelzorggezinnen.
- **Zelf-weg-cijferen en schuldgevoel:**
Sommige broers en zussen durven hun eigen emoties, schoolproblemen of behoefte aan aandacht niet te uiten, uit angst de toch al overbelaste ouders extra te belasten.
- **Sociale beperking:**
Vriendjes uitnodigen thuis kan lastiger worden wanneer de dagelijkse situatie thuis onvoorspelbaar is.

4.3 De gezinsdynamiek en maatschappelijke isolatie

Langdurig thuiszitten kan het hele gezin raken, al zijn effecten zoals sociaal isolement en stigmatisering niet uniek voor thuiszitten, ze worden vaker gezien in gezinnen met een intensieve zorgvraag in het algemeen:

- **Sociaal isolement:**
Uitnodigingen voor verjaardagen, sociale activiteiten en familiebezoeken nemen af of worden regelmatig afgezegd. De noodzaak om voortdurend thuis aanwezig te zijn maakt deelname aan sociale activiteiten vaak onmogelijk.
- **Stigmatisering:**
Gezinnen ervaren regelmatig onbegrip vanuit hun omgeving, bijvoorbeeld door opmerkingen als: "Is het niet gewoon een kwestie van strenger opvoeden?" Dit

gebrek aan begrip leidt tot gevoelens van eenzaamheid, schaamte en sociale uitsluiting.

- **Verlies van gezinsactiviteiten en vakanties:**

Gewone gezinsactiviteiten, dagjes uit en vakanties zijn voor veel gezinnen financieel of praktisch niet meer haalbaar. Naast het wegvallen van de reguliere financiële ruimte door inkomensverlies, vereisen uitjes of aangepaste vakanties vaak kostbare gespecialiseerde voorzieningen en particuliere opvang. Hierdoor raken gezinnen niet alleen financieel, maar ook sociaal steeds verder geïsoleerd.

5. Diepgaande Analyse van de Financiële Gevolgen⁴

De financiële impact op gezinnen bestaat uit directe (out-of-pocket) kosten, indirecte kosten (gemist inkomen) en langetermijnschade (pensioen en carrière).

Kostencategorie	Beschrijving van de posten	Indicatieve beleidsmatige bandbreedte*
Direct inkomensverlies	Minder werken, opnemen onbetaald verlof, ontslag	€ 15.000 – € 50.000
Particuliere Ondersteuning	Particuliere bijles, zzp-coaching, dagbesteding (eigen middelen)	€ 3.000 – € 12.000
Juridische en Advieskosten	Advocaten, bezwaarschriften, onafhankelijke deskundigen	€ 1.500 – € 8.000
Medisch & Therapeutisch	Niet-vergoede GGZ, alternatieve therapieën, supplementen	€ 1.000 – € 5.000
Reis- en Vervoerskosten	Ritten naar gespecialiseerde hulpverleners of particuliere plekken	€ 1.000 – € 3.000
Wonen & Energie	Hoger verbruik door 24/7 thuiszitten, aanpassingen aan de woning	€ 800 – € 2.500

* De bedragen in deze tabel zijn indicatieve beleidsmatige bandbreedtes voor scenarioanalyse en geen gemeten landelijke gemiddelden. Waar mogelijk zijn zij gebaseerd op algemene inkomens- en mantelzorggegevens; voor particuliere, juridische en overige gezinskosten ontbreken uniforme landelijke registraties.

5.1 Gevolgen voor Arbeidsparticipatie en Pensioen

- **Carrièrebreuk en Demotie:**

Ouders (in de praktijk vaker moeders, maar ook vaders) zijn gedwongen te stoppen met werken of een stap terug te doen in hun loopbaan naar minder veeleisende functies die beter te combineren zijn met de (acute en langdurige) zorg.

- **Pensioen-gat:**

Het mislopen van pensioenopbouw gedurende een periode van 3 tot 8 jaar thuiszitten creëert een structureel armoederisico op latere leeftijd.

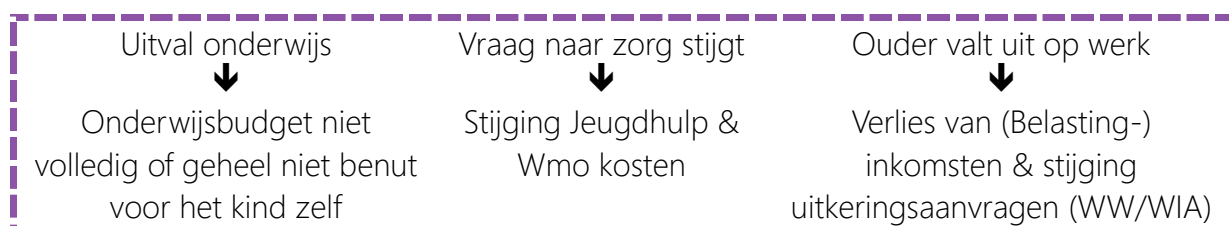
- **Uitgestelde Investerings:**

⁴ Kostenramingen zijn indicatieve beleidsmatige schattingen

De financiële draagkracht van het gezin komt onder druk te staan. Spaargelden die waren bestemd voor de opleiding van de kinderen, de verduurzaming van de woning of de oudedagsvoorziening worden aangewend om oplopende zorg- en ondersteuningskosten te bekostigen. Hierdoor neemt de financiële weerbaarheid af en worden investeringen die ook toekomstige generaties ten goede zouden komen, uitgesteld of zelfs onmogelijk gemaakt.

6. Maatschappelijke Kosten & Systeemkosten

Het niet tijdig oplossen van de thuiszit-situatie leidt op maatschappelijk niveau tot een aanzienlijke kostenverschuiving naar andere publieke domeinen zoals Jeugdhulp.

6.1 Zorg- en gemeentelijke kosten

Wanneer een kind langdurig geen passend onderwijs- of ontwikkelaanbod heeft en er geen tijdig alternatief voor terugkomt, verergert de problematiek vaak. Lichte, ambulante begeleiding kan daardoor omslaan in zwaardere en duurdere vormen van jeugdhulp, GGZ-behandeling of Wmo-ondersteuning. De omvang van deze kostenstijging wordt toegelicht in hoofdstuk 7 (Pijler 2: Zorg- en gemeentelijke systeemkosten).

Praktijkvoorbeeld: kostenverschuiving na schooluitval in Gouda

Een lokaal actieonderzoek in de gemeente Gouda laat zien hoe deze kostenverschuiving zich in de praktijk kan voordoen. In zes onderzochte casussen bedroegen de totale jeugdzorgkosten € 821.596. Voor de casussen waarvoor kosten vóór en na volledige schooluitval konden worden vergeleken, namen de gezamenlijke jeugdzorgkosten toe van € 256.427 vóór uitval naar € 556.169 na uitval, met een gemiddelde stijgingsfactor van 2,1. Na schooluitval bestond gemiddeld 67% van de jeugdzorgkosten uit tijdelijke jeugdplekken, die veelal als overbrugging werden ingezet terwijl werd gezocht naar passend onderwijs. Deze lokale casusgegevens illustreren dat het wegvallen van onderwijs niet betekent dat maatschappelijke kosten verdwijnen, maar dat een belangrijk deel daarvan kan verschuiven naar het jeugdzorgdomein.⁵

6.2 Macro-economische schade (landelijk niveau)

⁵ Instituut voor Publieke Waarden, actieonderzoek thuiszitters Gouda, factsheet "Collectieve doorbraak Thuiszitters – Samenbrengen van onderwijs en zorg".

Naast de zorg- en gemeentelijke kosten ontstaat er ook schade op landelijk niveau. Wanneer ouders uitvallen op de arbeidsmarkt, derft de staat belastinginkomsten en stijgen de uitkeringslasten (WIA, Ziektewet, Bijstand). Daarnaast kunnen gezinnen door het gedaalde inkomen eerder aanspraak maken op toeslagen zoals huurtoeslag en zorgtoeslag, en gaat er publieke investering in onderwijs verloren wanneer een schoolloopbaan zonder passend alternatief niet kan worden afgerond.

Ook in een arbeidsmarkt die structureel krap is, met name in de zorg, techniek en het onderwijs, vergroot het onvrijwillig terugtreden van ouders de druk op de sectoren waar zij voorheen werkzaam waren, al is de precieze omvang van dit effect niet berekend.

Op de langere termijn leidt dit tot verlies aan menselijk kapitaal: kinderen die niet de juiste kwalificaties of ondersteuning krijgen, hebben op volwassen leeftijd een verhoogde kans op langdurige uitkeringsafhankelijkheid. Deze effecten worden nader uitgewerkt in hoofdstuk 7 (Pijler 4: Productiviteitsverlies & Macro-economische schade, en Pijler 5: Toekomstschade & Levensloopeffecten).

Deze systeemkosten passen in een breder, al bekend patroon: onderzoek van Eurofound (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions) berekende dat voortijdig schoolverlaters zonder baan de Nederlandse samenleving jaarlijks ongeveer €4,7 miljard kosten⁶. Langdurig thuiszitten is een voorportaal van datzelfde risico: hoe langer een kind buiten het onderwijs staat, hoe groter de kans op eenzelfde soort langdurige maatschappelijke kosten.

7. Uitgebreid kostenmodel: De 5 pijlers

Het niet tijdig bieden van passend onderwijs ontketent een kettingreactie van directe en indirecte kosten over meerdere maatschappelijke domeinen. Om de werkelijke omvang van deze schade inzichtelijk te maken, hanteert dit rapport een integraal model opgebouwd uit vijf samenhangende pijlers:

$$\text{Totale Kosten} = K_{\{\text{gezin}\}} + K_{\{\text{zorg}\}} + K_{\{\text{onderwijs}\}} + K_{\{\text{productiviteit}\}} + K_{\{\text{toekomst}\}}^*$$

Gezin	Zorg	Onderwijs	Productiviteit	Toekomst
Inkomen	Jeugdhulp	Studie	Belastingderving	Menselijk
Eigen	GGZ	leermiddelen	WIA/WW	kapitaal
bijdragen	WMO/WLZ	Vervoer	Werkgeverschade	Uitkering risico
Juridisch	Medisch	Reorganisatie		Langdurige zorgvraag

* De financiële bedragen in dit kostenmodel zijn, tenzij expliciet anders vermeld, indicatieve beleidsmatige aannames en geen landelijk gemeten gemiddelden. De uitgangspunten en bronverwijzingen zijn opgenomen in Bijlage A. Lokale praktijkgegevens uit Gouda worden afzonderlijk als zodanig benoemd.

⁶ Eurofound, berekening kosten voortijdig schoolverlaten (vsv) zonder baan, Nederland.

Pijler 1: Directe en indirecte gezinskosten → $K_{\{\text{gezin}\}}$

De financiële schade voor het gezin ontstaat door een combinatie van gemiste inkomsten en noodzakelijke uitgaven om het wegvallen van de voorziening op te vangen:

- **Direct inkomensverlies:**
Voor het illustratieve kostenmodel wordt bij een ouder die minder gaat werken, onbetaald verlof opneemt of het dienstverband beëindigt een netto inkomensverlies van € 15.000 tot € 50.000 per gezin per jaar als scenario-bandbreedte gehanteerd. Deze bandbreedte is afgeleid van de in Bijlage A beschreven aannames over FTE-terugval en inkomensniveau en betreft geen landelijk gemeten gemiddelde.
- **Particuliere ondersteuning & Onderwijs:**
Voor particuliere bijles, zzp-coaching, particuliere dagbesteding en aangepaste leermiddelen wordt in het illustratieve kostenmodel een bandbreedte van € 3.000 tot € 12.000 per jaar gehanteerd. Deze bandbreedte is een beleidsmatige scenario-aanname en geen vastgesteld landelijk gemiddelde.
- **Juridische en advieskosten:**
Voor de inzet van advocaten, onafhankelijke deskundigen, mediation en bezwaar- of geschilprocedures wordt in het illustratieve kostenmodel een bandbreedte van € 1.500 tot € 8.000 per traject gehanteerd. De werkelijke kosten verschillen sterk per traject; deze bandbreedte is daarom uitsluitend bedoeld als scenario-aanname.
- **Medisch, vervoer en wonen:**
Niet-vergoede zorg, vervoer naar gespecialiseerde locaties en extra woon- of energielasten kunnen aanvullende kosten voor gezinnen veroorzaken. Omdat voor de combinatie van deze posten geen betrouwbare landelijke gemiddelde kosten beschikbaar zijn, worden zij in dit rapport alleen indicatief beschreven en niet als zelfstandig landelijk gemiddelde gepresenteerd.

Pijler 2: Zorg- en gemeentelijke systeemkosten → $K_{\{\text{zorg}\}}$

Wanneer de structuur van het onderwijs wegvalt, verplaatst de opvang- en begeleidingsbehoefte zich naar het gemeentelijke domein:

- **Geïntensiveerde Jeugdhulp & GGZ:**
Langdurige uitval kan gepaard gaan met zwaardere en duurdere jeugdhulp. Lokale praktijkgegevens uit het actieonderzoek in Gouda laten zien dat de gemiddelde jeugdzorguitgaven in de onderzochte casussen na volledige schooluitval ongeveer verdubbelden, van circa € 23.000 naar € 46.000 per kind per jaar. De verschillen tussen individuele casussen waren groot. Deze cijfers zijn lokale casusgegevens en kunnen niet zonder meer worden gegeneraliseerd naar alle thuiszittende kinderen in Nederland.
- **Wmo en WLZ-inzet:**
Inzet van Wmo-voorzieningen (zoals huishoudelijke ondersteuning of individuele begeleiding) om ontwrichting van het gezinssysteem te voorkomen.
- **Eerstelijns- en vervolgzorg voor ouders:**
Medische en psychologische behandeltrajecten voor ouders die uitvallen als gevolg van fysieke en mentale overbelasting.

Pijler 3: Onderwijskundige & Uitvoeringskosten → $K_{\{\text{onderwijs}\}}$

Onderwijsuitval leidt tot inefficiënte besteding van publieke middelen binnen het onderwijs- en handhavingstelsel:

- **Onbenutte of inefficiënt ingezette budgetten:**
Het doorbetalen van de reguliere leerlinggebonden financiering en arrangementen passend onderwijs aan instellingen, terwijl de leerling feitelijk geen gebruik maakt van het onderwijsaanbod.
- **Bestuurlijke en juridische afhandeling:**
Ureninzet van leerplichtambtenaren (RMC), juristen van samenwerkingsverbanden, boven schoolse managers en externe adviseurs voor dossiervorming, casus overleggen en geschillenbeslechting.
- **Aangepast leerlingenvervoer:**
Transportkosten naar gespecialiseerde of buiten regionale onderwijsvoorzieningen zodra er vertraagd een plek wordt toegewezen.

Pijler 4: Productiviteitsverlies & Macro-economische schade → $K_{\{\text{productiviteit}\}}$

De economische schade van de overbelaste en uitvallende ouder wordt gedragen door werkgevers en de schatkist:

- **Directe verzuimkosten voor werkgevers:**
Wanneer een ouder door langdurige zorgbelasting uitvalt op het werk, ontstaan voor werkgevers kosten door loondoorbetaling, vervanging, arbodienstverlening en productiviteitsverlies. De omvang hiervan varieert sterk naar loon, duur van het verzuim, cao en vervangingsmogelijkheden. Daarom wordt in dit rapport geen vast bedrag per verzuimdag of per casus als landelijk gemiddelde aangehouden.
- **Derving van belastinginkomsten en premies:**
In het illustratieve kostenmodel wordt bij een terugval van gemiddeld 20 werkuren per week bij een modaal inkomen een bandbreedte van € 8.000 tot € 18.000 per jaar aan gemiste inkomstenbelasting en sociale premies gehanteerd. Dit is een rekenaanninge en geen gemeten gemiddelde. In het vijf-jaar-scenario is hiervoor € 60.000 opgenomen; de uitkomst is afhankelijk van inkomen, fiscale positie en duur van de arbeidsduurvermindering.
- **Toename uitkeringslasten:**
Stijging van de uitgaven aan Ziektewet-, WIA- of WW-uitkeringen door het structureel uitvallen van zorgzame ouders op de arbeidsmarkt.
- **Hogere aanspraak op inkomensafhankelijke regelingen:**
Door het gedaalde gezinsinkomen kunnen gezinnen eerder of in hogere mate aanspraak maken op toeslagen zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget. De omvang hiervan is sterk afhankelijk van de individuele gezinssituatie en wordt in dit rapport niet vastgesteld. (zie Bijlage A).
- **Bijdrage aan bestaande arbeidsmarktkrapte:**
In sectoren die structureel kampen met personeelstekorten, met name zorg, techniek en onderwijs, vergroot het onvrijwillig terugtreden van ouders de bestaande druk. Dit effect is inhoudelijk aannemelijk, maar de omvang is niet in cijfers uitgedrukt en valt buiten de kostenraming. (zie Bijlage A).

Pijler 5: Toekomstschade & Levensloopeffecten → $K_{\{toekomst\}}$

De grootste maatschappelijke kostenpost ontstaat over de gehele levensloop van het uitgevallen kind:

- **Kosten van het niet-halen van een startkwalificatie:**
Het ontbreken van een diploma of startkwalificatie hangt samen met een groter risico op langdurige uitkeringsafhankelijkheid. De hoogte van een bijstandsuitkering is afhankelijk van leeftijd en leefsituatie en wordt periodiek geïndexeerd. Daarom wordt in dit rapport geen vast bedrag aan levenslange uitkeringslasten per individu meer berekend; een dergelijke raming zou aanvullende aannames vereisen over huishoudsituatie, indexatie, duur van uitkeringsgebruik en contante waarde.
- **Verlies aan verdienvermogen en menselijk kapitaal:**
Derving van het levenslange verdienvermogen en de bijbehorende afdracht van loon- en omzetbelasting.
- **Langdurige zorg- en ondersteuningsbehoefte:**
Jongeren zonder startkwalificatie en met een kwetsbare arbeidsmarktpositie kunnen op langere termijn vaker een beroep doen op zorg en maatschappelijke ondersteuning. Voor de specifieke combinatie van GGZ, maatschappelijke opvang en verslavingszorg is in de geraadpleegde bronnen geen voldoende robuuste factor gevonden om een vaste vermenigvuldigingsfactor voor thuiszitters te hanteren. Dit effect wordt daarom kwalitatief beschreven en niet gekwantificeerd.

8. Verdiepende Casusvergelijking

Om de impact van beleidskeuzes inzichtelijk te maken, vergelijken we in dit hoofdstuk twee illustratieve scenario's over een periode van vijf jaar. Beide scenario's starten vanuit een vergelijkbare uitgangssituatie, maar verschillen in de snelheid en kwaliteit waarmee passende ondersteuning wordt georganiseerd. De vergelijking is bedoeld om te laten zien hoe kosten tussen domeinen kunnen verschuiven; zij voorspelt geen uitkomst voor een individueel gezin.

De casusvergelijking laat zien dat de keuze niet uitsluitend gaat over de kosten van een individuele voorziening, maar over de totale maatschappelijke kosten die ontstaan wanneer passende ondersteuning uitblijft. Waar in een vastgelopen situatie de kosten zich opstapelen binnen meerdere domeinen, zoals inkomensverlies, zorg, jeugdhulp, juridische procedures en onderwijs, blijken deze kosten in een preventief traject grotendeels te kunnen worden voorkomen of aanzienlijk te worden beperkt.

Om dit verschil concreet te maken, worden hieronder twee scenario's van een gezin over een periode van vijf jaar met elkaar vergeleken.

De weergegeven bedragen zijn gebaseerd op een fictieve, indicatieve doorrekening van twee beleidsmatige scenario's. De bedragen combineren expliciete aannames over inkomensverlies, particuliere uitgaven, juridische kosten, jeugdhulp, onderwijsinvesteringen

en belastingderving. Het voorbeeld is geen daadwerkelijk gemeten casus, geen landelijk gemiddelde en mag niet naar de totale populatie thuiszittende kinderen worden geëxtrapoleerd.

Scenario A: Vastgelopen situatie (geen tijdig passend aanbod)

- Het kind zit vijf jaar thuis zonder passend onderwijs- of ontwikkelingsaanbod.
- Een ouder stopt volledig met werken om de dagelijkse zorg op zich te nemen.
- De zorgvraag neemt toe, evenals het beroep op gespecialiseerde hulpverlening.
- Er ontstaan juridische procedures, bezwaar- en klachttrajecten en langdurige inzet van verschillende instanties.
- De maatschappelijke kosten lopen gedurende de jaren steeds verder op.

Scenario B: Tijdig passend aanbod (preventieve aanpak)

- Binnen drie maanden wordt een passend maatwerktraject ingericht, bijvoorbeeld een combinatie van particulier onderwijs en dagbesteding, gefinancierd door overheid of samenwerkingsverband.
- Het kind behoudt structuur, ontwikkeling en perspectief.
- De ouder kan ongeveer 80% van het arbeidsinkomen behouden.
- De behoefte aan intensieve zorg en crisishulp blijft beperkt.
- De maatschappelijke investering aan de voorkant voorkomt hoge kosten op de langere termijn.

Kostenpost (over 5 jaar) *	Scenario A (Vastgelopen)	Scenario B (Tijdige Ondersteuning)	Verschil/ Besparing
Direct inkomensverlies gezin	€ 175.000	€ 20.000	- € 155.000
Particuliere kosten gezin	€ 25.000	€ 2.000	- € 23.000
Juridische kosten gezin	€ 10.000	€ 0	- € 10.000
Jeugdhulp & GGZ (Gemeente)	€ 120.000	€ 40.000	- € 80.000
Maatwerkvoorziening Onderwijs	€ 10.000	€ 60.000	+ € 50.000
Gemiste Belastinginkomsten (Staat)	€ 60.000	€ 7.000	- € 53.000
TOTALE MAATSCHAPPELIJKE KOSTEN	€ 400.000	€ 129.000	Besparing: € 271.000

* De bedragen in deze tabel zijn illustratieve scenario-uitkomsten. Zij zijn opgebouwd uit de in hoofdstuk 7 en Bijlage A beschreven aannames en bandbreedtes. Alleen waar expliciet vermeld, worden lokale praktijkgegevens gebruikt. De tabel is

geen maatschappelijke kosten-batenanalyse op populatieniveau en geen schatting van gemiddelde kosten per thuiszittend kind.

8.1 Beleidsmatige duiding van de casusvergelijking

De casusvergelijking illustreert dat tijdige investering in passende ondersteuning kan samenhangen met betere ontwikkelkansen voor het kind en met lagere maatschappelijke kosten in andere domeinen. De omvang van eventuele besparingen hangt af van de individuele situatie en van de gekozen aannames.

Vroege inzet van maatwerk resulteert in:

- Minder inkomensverlies voor ouders;
- Minder inzet van specialistische jeugdhulp en GGZ;
- Minder juridische procedures en uitvoeringskosten;
- Hogere arbeidsparticipatie van ouders;
- Minder gemiste belastinginkomsten;
- Een kleinere kans op langdurige uitkeringsafhankelijkheid van het kind.

De hogere investering in passend onderwijs aan de voorkant wordt gecompenseerd door lagere kosten binnen zorg, sociale zekerheid en arbeidsmarkt op de middellange en lange termijn.

Deze uitkomst staat niet op zichzelf. De maatschappelijke business case *Levensbrede aanpak bij autisme* van Vanuit Autisme Bekeken (VAB) concludeert dat elke euro die een gemeente investeert in een integrale, levensbrede ondersteuningsaanpak, met maatwerk over de domeinen zorg, onderwijs, werk en vrije tijd heen, gemiddeld €4,- aan maatschappelijke besparing oplevert.⁷ Dit bevestigt vanuit onafhankelijk onderzoek het patroon dat ook in bovenstaand rekenvoorbeeld zichtbaar wordt: tijdige, passende ondersteuning is geen kostenpost, maar een investering die zichzelf terugverdient.

De centrale conclusie is dat de maatschappelijke investering verschuift van kostbaar herstel naar effectieve preventie.

9. Aanvullende maatschappelijke en economische effecten

De impact van langdurige onderwijsuitval reikt verder dan het individuele kind en heeft gevolgen voor de samenleving als geheel. Deze paragraaf belicht de bredere maatschappelijke en economische effecten. Van de fysieke en mentale belasting van ouders tot de indirecte kosten voor werkgevers, gemeenten, het onderwijs en de rechtspraak: wanneer leerlingen langdurig uitvallen, ontstaat een kettingreactie van verborgen kosten, verminderde productiviteit en een toenemende druk op maatschappelijke voorzieningen.

9.1 Gezondheid van ouders:

⁷ Vanuit Autisme Bekeken (VAB), Maatschappelijke business case: Levensbrede aanpak bij autisme, 2015.

Naast chronische stress en burn-out kunnen langdurige onderwijsuitval en voortdurende zorg leiden tot slaaptekort, (chronische) lichamelijke klachten, langdurig ziekteverzuim en een verhoogde zorgvraag van ouders zelf. Deze effecten vergroten de druk op de gezondheidszorg en verminderen de arbeidsparticipatie.

9.2 Effect op werkgevers:

Wanneer ouders hun werkuren minderen of uitvallen, ontstaan kosten voor werkgevers door vervanging, verzuim, verlies van kennis en verminderde productiviteit.

9.3 Verborgene uitvoeringskosten voor gemeenten:

Naast jeugdhulp en Wmo ontstaan extra kosten door inzet van leerplicht, wijkteams, bezwaarprocedures, casus overleggen en juridische afhandeling.

9.4 Kosten voor het onderwijs:

Langdurige thuiszitproblematiek leidt tot een inefficiënte inzet van middelen, langdurige dossiertrajecten en extra personele inzet binnen scholen. Hierdoor worden beschikbare ondersteuningsbudgetten niet optimaal besteed en komen zij onvoldoende ten goede aan de ondersteuning van kinderen.

9.5 Juridische belasting:

Gezinnen maken regelmatig gebruik van bezwaarprocedures, klachtencommissies, geschillencommissies en andere juridische trajecten. Dit vraagt aanzienlijke inzet van zowel gezinnen als overheidsinstanties.

9.6 Levensloopeffecten:

Langdurige onderwijsuitval kan leiden tot een lager opleidingsniveau, verminderde arbeidsparticipatie, lagere belastingafdracht en een grotere kans op langdurige afhankelijkheid van ondersteuning.

10. Praktijkcasus (illustratief)

Een ouder werkt 32 uur per week maar stopt met werken vanwege het ontbreken van passend onderwijs. Het gezin krijgt te maken met inkomensverlies, juridische kosten, extra zorguitgaven en sociale isolatie. Ook broers en zussen ervaren minder aandacht en nemen soms zorgtaken over. De voortdurende onzekerheid en de intensieve zorg voor het thuiszittende kind leiden bovendien vaak tot een verhoogde fysieke en mentale belasting van ouders, met een grotere kans op stress, burn-out en uitval op het werk. Tegelijkertijd neemt de afhankelijkheid van ondersteuning vanuit gemeenten, zorgaanbieders en andere maatschappelijke voorzieningen toe. Deze illustratieve casus laat zien hoe onderwijsuitval doorwerkt in het gehele gezinssysteem en hoe de gevolgen zich uitstrekken tot ver buiten het onderwijs alleen.

11. Samenvatting voor beleidsmakers

De casusvergelijking in hoofdstuk 8 en het kostenmodel in hoofdstuk 7 laten samen een samenhangend patroon zien: de kosten van langdurig thuiszitten verdwijnen niet wanneer passende ondersteuning uitblijft, ze verschuiven. Van onderwijs naar gezinnen. Van preventie naar zorg. Van vroegtijdige investering naar langdurige uitkeringsafhankelijkheid.

Dit verschuivingspatroon heeft drie directe gevolgen voor beleid:

1. Onzichtbaarheid is geen afwezigheid van kosten.

Omdat gezinskosten, gemeentelijke zorgkosten en gedeelde belastinginkomsten in aparte domeinen en begrotingen vallen, kan thuiszitten budgettair neutraler lijken dan het maatschappelijk is. In het illustratieve rekenvoorbeeld van hoofdstuk 8 bedraagt het verschil tussen de twee doorgerekende scenario's €271.000 over vijf jaar. Dit bedrag is een scenario-uitkomst en geen gemeten gemiddelde besparing per gezin.

2. De investering verschuift, niet verdwijnt.

Scenario B toont geen situatie zonder kosten, maar een situatie waarin dezelfde euro's eerder en gericht worden ingezet, met als resultaat aanzienlijk lagere kosten in jeugdhulp, juridische trajecten en gemiste belasting.

3. De huidige schotten tussen budgetten werken vertraging in de hand.

Zolang onderwijs-, zorg- en gemeentelijke middelen strikt gescheiden blijven, ontbreekt de financiële prikkel om snel te schakelen naar maatwerk.

Deze drie constateringenvormen de basis voor de concrete aanbevelingen in het volgende hoofdstuk.

Kernpunt

Belang

Gezinsimpact	Chronische stress, inkomensverlies en sociale ontwrichting.
Economische impact	Verlies van arbeidsparticipatie, belastinginkomsten en productiviteit.
Maatschappelijke impact	Hogere zorg- en uitvoeringskosten voor gemeenten en rijksoverheid.
Preventie	Vroegtijdig maatwerk voorkomt hoge maatschappelijke kosten.

12. Aanbevelingen voor Beleid en Praktijk

Om het ontwrichten van gezinnen te voorkomen en de maatschappelijke kosten van langdurig thuiszitten te beperken, zijn structurele maatregelen noodzakelijk. Op basis van de analyse in dit rapport worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Erken ouders als mantelzorgers

Maak het mogelijk dat ouders die door het ontbreken van passend onderwijs noodgedwongen de dagelijkse begeleiding van hun kind op zich nemen, aanspraak kunnen maken op passende financiële ondersteuning of bestaande mantelzorgregelingen. Hiermee wordt erkend dat zij feitelijk langdurige zorgtaken uitvoeren die anders door professionele voorzieningen zouden worden geleverd.

2. Richt een Landelijk Compensatiefonds Thuiszitters in

Gezinnen die aantoonbaar financiële schade hebben geleden doordat niet tijdig is voldaan aan de onderwijs- en zorgplicht, moeten toegang krijgen tot een onafhankelijke compensatieregeling voor inkomensverlies, noodzakelijke zorgkosten en aantoonbare juridische kosten.

3. Voer het principe 'Geld volgt het kind' uit

Doorbreek de huidige scheiding tussen onderwijs-, zorg- en gemeentelijke budgetten. Maak het mogelijk om beschikbare middelen flexibel in te zetten voor maatwerkvoorzieningen, zodat passende ondersteuning snel kan worden georganiseerd.

De maatschappelijke businesscase van Vanuit Autisme Bekeken (2015) laat zien dat een levensbrede en ontschotte aanpak gemiddeld ongeveer vier euro maatschappelijke opbrengst oplevert voor iedere geïnvesteerde euro. Dit bevestigt dat investeren in maatwerk niet alleen pedagogisch wenselijk is, maar ook financieel verantwoord.

Deze aanbeveling sluit ook aan bij praktijkbevindingen uit het actieonderzoek in Gouda. Daar worden een ontschot budget vanuit gemeente, school en samenwerkingsverband, een integraal maatwerkoverleg en een casusregisseur met mandaat genoemd als oplossingsrichtingen om onderwijs en jeugdzorg sneller gezamenlijk te laten handelen.

4. Bied onafhankelijke cliëntondersteuning vanaf de eerste signalen

Zorg ervoor dat gezinnen vanaf het moment dat onderwijsuitval dreigt kosteloos toegang krijgen tot onafhankelijke cliëntondersteuning of casemanagement. Hierdoor kunnen escalatie, langdurige juridische procedures en uitval van ouders op de arbeidsmarkt worden voorkomen.

5. Registreer de maatschappelijke kosten van thuiszitten

Ontwikkel een landelijke monitor waarin naast het aantal thuiszittende kinderen ook de maatschappelijke en financiële gevolgen worden geregistreerd, zoals inkomensverlies van ouders, zorggebruik, juridische procedures en uitkeringsafhankelijkheid. Hierdoor wordt zichtbaar welke maatschappelijke kosten gepaard gaan met langdurige onderwijsuitval en welke besparingen preventief beleid oplevert.

6. Voer een verplichte trajectevaluatie uit bij langdurig thuiszitten

Wanneer een kind langer dan drie maanden thuiszit zonder passend onderwijs, zou een verplichte, onafhankelijke evaluatie van het gevolgde traject moeten plaatsvinden. Deze evaluatie brengt in kaart op welke momenten en door welke partij passende stappen zijn uitgebleven, bijvoorbeeld:

- *Is er tijdig een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld, en is dit periodiek geëvalueerd en bijgesteld?*
- *Welke vormen van ondersteuning zijn wel geïndiceerd, maar niet daadwerkelijk ingezet — en waarom niet?*
- *Op welk moment is doorverwezen, en sloot dit aan bij de behoefte van het kind?*
- *Waar lag de vertraging: bij school, samenwerkingsverband, gemeente, zorgaanbieder of elders?*
-

Deze trajectevaluatie dient niet primair om partijen aan te wijzen, maar om systematisch zichtbaar te maken waar het proces vastloopt. Dit levert het beleidsmatig inzicht op dat nu ontbreekt (zie hoofdstuk 3.1) en vormt de feitelijke basis voor de landelijke monitor die in aanbeveling 5 wordt voorgesteld. Zonder deze trajectevaluatie blijft onduidelijk of de knelpunten vooral liggen bij capaciteitsgebrek, gebrekkige samenwerking tussen domeinen, of het ontbreken van een passend aanbod. De uitkomsten van deze trajectevaluatie kunnen ook dienen als onderbouwing voor de verrekenregeling beschreven in aanbeveling 7.

7. Introduceer een financiële verrekenregeling bij vertraagde besluitvorming

Voer een kosten-verrekenmechanisme (malusregeling)⁸ in voor samenwerkingsverbanden. Wanneer een school of samenwerkingsverband niet binnen de wettelijke termijn van drie maanden een passend onderwijs- of maatwerkeraanbod organiseert, worden de daaruit voortvloeiende kosten voor aanvullende jeugdhulp, particuliere opvang of mantelzorgondersteuning (deels)

⁸ Een **malusregeling** is een financiële boete- of strafregeling die wordt toegepast als een partij gemaakte afspraken, deadlines of prestaties niet nakomt.

verhaald op het budget van het samenwerkingsverband. Dit neemt de perverse financiële prikkel weg om besluitvorming te vertragen of te consolideren op kosten van gemeenten en gezinnen.

8. Verplicht maatschappelijke kosten-batenanalyses bij thuiszittersbeleid

Neem bij de ontwikkeling en evaluatie van landelijk en regionaal thuiszittersbeleid standaard een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) op. Hierdoor worden beleidskeuzes niet uitsluitend beoordeeld op de directe kosten van onderwijsvoorzieningen, maar ook op de bredere effecten voor zorg, arbeidsparticipatie, sociale zekerheid en toekomstige maatschappelijke opbrengsten.

Dat gerichte interventies daadwerkelijk verschil maken, blijkt ook uit de praktijk. Een verkenning van Ingrado⁹ onder 75 samenwerkingsverbanden in het voortgezet onderwijs laat zien welke maatregelen bijdragen aan het beter ondersteunen van leerlingen die dreigen uit te vallen of langdurig thuiszitten. Deze bevindingen benadrukken dat de hierboven genoemde aanbevelingen niet alleen wenselijk, maar ook praktisch uitvoerbaar zijn.

13. Slotwoord

Achter het statistische begrip *thuiszitter* gaat een gezinswerkelijkheid schuil van uitputting, intensieve zorg, onzekerheid en financiële achteruitgang. Het huidige systeem bevat een ongewenste prikkel: de kosten van het uitblijven van passende ondersteuning worden grotendeels afgewenteld op ouders en het gezinsleven.

Dit rapport maakt deze verborgen maatschappelijke en financiële kosten zichtbaar. Het laat zien dat investeren in flexibel, passend en mensgericht onderwijs geen kostenpost is, maar een maatschappelijke investering die zich op meerdere fronten terugverdient. Onafhankelijk onderzoek ondersteunt deze conclusie. De maatschappelijke businesscase van Vanuit Autisme Bekeken laat zien dat een levensbrede, integrale aanpak gemiddeld vier euro aan maatschappelijke opbrengst oplevert voor iedere geïnvesteerde euro.

Langdurig thuiszitten is geen tijdelijk onderwijsprobleem, maar een maatschappelijk vraagstuk dat doorwerkt in gezondheid, arbeidsparticipatie, bestaanszekerheid en toekomstige economische ontwikkeling. De kosten verdwijnen niet wanneer passende ondersteuning uitblijft; zij verschuiven naar gezinnen, gemeenten, de zorg en uiteindelijk naar de samenleving als geheel.

De rekening van langdurig thuiszitten wordt niet voorkomen door niet te investeren, hij wordt doorgeschoven naar gezinnen en naar de toekomst. Tijdig maatwerk is daarom niet alleen maatschappelijk noodzakelijk, maar ook de financieel verantwoorde keuze.

⁹ Ingrado, *Het verhaal achter de cijfers — Thuiszitters in het voortgezet onderwijs*.

Literatuur en bronnen

- KBA Nijmegen.
Beter zicht op verzuim:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/10/15/eindrapportage-beter-zicht-op-verzuim>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
Directe pagina (Arbeid & Zorg):
<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatschappij/arbeid-en-sociale-zekerheid>
StatLine Databuis (Zorg & Inkomen):
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/navigatieScherm/thema>
- Inspectie van het Onderwijs – De Staat van het Onderwijs
Rapport- & Themaverdieping:
<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderzoeken/staat-van-het-onderwijs>
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
Mantelzorg in beweging, inzicht in cijfers en ontwikkelingen rondom mantelzorg:
<https://www.scp.nl/publicaties-scp/2026/05/mantelzorg-in-beweging.-kerncijfers-en-trends-2014-2024>
- Nivel / MEE Nederland
Impact van langdurige en complexe zorg op de gezinssituatie:
<https://www.nivel.nl/nl/publicatie/indicatietrajecten-van-jeugdigen-soorten-overlap-en-afstemming>
- MantelzorgNL
Onderzoek naar overbelasting en uitval bij zorgintensieve gezinnen:
<https://ggdghor.nl/actueel-bericht/het-laait-je-niet-los-onderzoek-naar-belasting-mantelzorgers/>
- Ingrado (Brancheorganisatie Leerplicht & RMC)
Het verhaal achter de cijfers:
<https://www.ingrado.nl/kennisbank/items/onderzoek-naar-thuiszitters-door-de-jaren-heen>
- Ministerie van OCW (Passend Onderwijs & Thuiszitters)
Kamerbrieven en Beleid Passend Onderwijs:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs>
- Eurofound
Kosten voortijdig schoolverlaten:

<https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/neets-young-people-not-employment-education-or-training-characteristics-costs-and>

- Nederlands Jeugdinstituut (NJI)
Themadossier Onderwijsuitval & Jeugdhulp:
<https://www.nji.nl/school-en-onderwijs/onderwijsuitval>
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
Publicaties & Onderzoek over Mantelzorg en Zorglast:
<https://www.scp.nl/onderwerpen/mantelzorg>
- Algemene Rekenkamer
Onderzoeksrapporten & Databestanden Passend Onderwijs:
<https://www.rekenkamer.nl/onderwerpen/p/passend-onderwijs>
- Werkgroep Vanuit Autisme Bekeken. (2015).
Maatschappelijke businesscase: Levensbrede aanpak bij autisme:
Geraadpleegd via <https://docplayer.nl/23204489-Maatschappelijke-businesscase-levensbrede-aanpak-bij-autisme.html>
- Oudervereniging Balans
Thuiszitters Tellen 2024:
<https://balansdigitaal.nl/kennis/thuiszitters/>
- Wetgeving (Wetten.overheid.nl)
Leerplichtwet 1969 (Volledige wetstekst):
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0002628>
Wet passend onderwijs (Besluit/Wijzigingen):
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0031916>
- Instituut voor Publieke Waarden.
Actieonderzoek thuiszitters Gouda, factsheet "Collectieve doorbraak Thuiszitters – Samenbrengen van onderwijs en zorg
<https://gouda.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/0090286e-4dfc-4959-ba1a-ab7559547508>
- Rijksoverheid.
Hoogte en berekening bijstandsuitkering (bijstandsnormen):
<https://www.rijksoverheid.nl/vraag-en-antwoord/bijstand/hoe-hoog-is-mijn-bijstandsuitkering>

14. Bijlage A – Toelichting kostenramingen

Direct inkomensverlies:

Uitgangspunt:

- 0,4–1 FTE minder werken
- modaal tot anderhalf modaal inkomen
- duur 1–5 jaar

Scenario-bandbreedte:

- €15.000–50.000 per jaar

Bron:

- CBS
- SCP
- Nibud
- Mantelzorgonderzoek

Juridische kosten:

Opgenomen posten:

- advocaat
- deskundigenrapport
- bezwaarprocedures
- mediation

Scenario-bandbreedte:

- €1.500–8.000

Niet-gekwantificeerde posten

Twee in hoofdstuk 6 en 7 genoemde effecten zijn kwalitatief beschreven maar niet meegenomen in de kostenramingen van dit rapport, omdat betrouwbare landelijke cijfers op gezinsniveau ontbreken:

- Hogere aanspraak op inkomensafhankelijke toeslagen en subsidies als gevolg van gedaald gezinsinkomen;
- De bijdrage van uitval van ouders aan bestaande sectorale personeelstekorten.

Deze posten zijn opgenomen om een volledig beeld te geven van de mogelijke maatschappelijke impact, maar zijn nadrukkelijk uitgesloten van het totaalbedrag in het rekenvoorbeeld (hoofdstuk 8).